OBS! Utskriven version kan vara inaktuell.
Senaste versionen hittar du via intranätet under "styrande dokument" eller vårdgivarwebben.

Region Halland

Gäller för: Region Halland hälso- och sjukvård

Barn som anhöriga

Hitta i dokumentet

Syfte
Bakgrund
Genomförande
Ledningens ansvar
Utbildning
Dokumentation
Samverkan och överlämningar inom sjukvården
Samverkan med andra aktörer utanför sjukvården
Orosanmälan till socialtjänsten – barn
Övrig relaterad information
Uppdaterat från föregående version

Syfte

Syftet med denna rutin är att säkerställa vårdgivarens skyldighet att uppmärksamma och erbjuda barn som anhöriga information, råd och stöd [1] samt fungera som stöd för vårdverksamheterna i genomförandet. Till barn räknas en individ under 18 år.
Fotnoter i rutiner ger mer stöd och information, hänvisning till regionala rutiner, länk till utbildning samt hänvisning till gällande lagstiftning.

Bakgrund

Hälso och sjukvårdspersonal[2] ska uppmärksamma och erbjuda barn som anhöriga behovs-, ålders- och mognadsanpassad information, råd och stöd [3]. Ett barn är anhörig när barnet bor tillsammans (varaktigt, växelvis eller har umgänge) med en förälder (biologisk-, familjehems- eller styvförälder), annan vuxen eller ett syskon (hel-, halv-, eller styvsyskon) som:

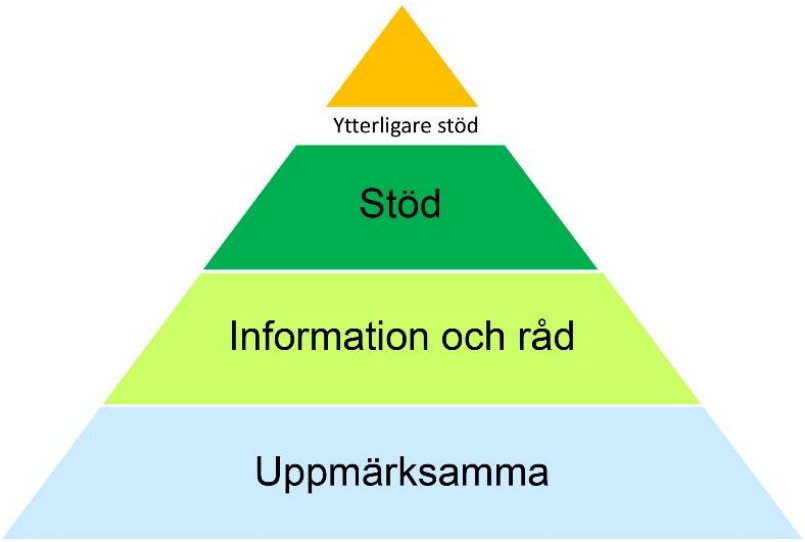
1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,
2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller
3. har ett missbruk av alkohol, annat beroendeframkallande medel eller spel om pengar
4. utsätter eller har utsatt barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp.
5. oväntat eller plötsligt avlider på grund av suicid, olycksfall, skada eller sjukdom [4].

I alla beslut som berör barn som anhörig ska barnets bästa alltid beaktas i enlighet med Lag om Förenta Nationers konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) [5].

[1] Kap 7 § hälso- och sjukvårdslag (2017:30), HSL, och 6 kap. 5 § andra stycket patientsäkerhetslag (2010:659)
[2] Med vårdgivare avses i enlighet med 5 kap. 7 § HSL som definieras i 2 kap. 3 § HSL
[3] 5 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen HSL
[4] 5 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslag (2017:30), HSL, och 6 kap. 5 § andra stycket patientsäkerhetslag (2010:659), PSL
[5] Regional rutin: Barnkonventionen - Vårdgivare (regionhalland.se)

Genomförande

Nedanstående modellbeskrivning kan användas i framtagandet av lokala tillämpningar. I de lokala tillämpningarna ska framgå vilken profession eller funktion inom respektive förvaltning som gör vad på aktuell nivå i modellen. I vissa fall behöver detta beskrivas på enhetsnivå [6]. Skyldigheten i lagstiftningen innebär att ansvarig hälso- och sjukvårdspersonal ska uppmärksamma och erbjuda information råd och stöd till barn som är anhöriga efter bedömning av och med hänsyn till barnets behov, ålder och mognad [7].

Alla som möter patienter ska uppmärksamma om det finns barn som är anhöriga till den som behöver vård.

Den vårdpersonal som ansvarar för patienten ska ge barnet information om förälderns sjukdom och fånga upp barnets frågor och behov.

Stöd till barnet och föräldern att prata och uttrycka sig ges av den **vårdpersonal som har relevant kompetens.**

Vid behov av fortsatt stöd och behandling tas **kontakt med särskild verksamhet** utifrån barnets behov.

Uppmärksamma

Alla som möter patienter inom hälso- och sjukvården har skyldighet att när skäl finns enligt lagstiftningen, uppmärksamma om det finns barn som anhöriga. När barn som anhöriga efterfrågas ska personal ställa frågor om, och dokumentera, antal barn som finns i familjen, vilket år barnen är födda och vem som tar hand om barnen när föräldern är i behov av vård. Frågor bör också ställas om hur familjens situation ser ut utifrån förälderns eller annan vuxens sjukdom, för att kunna fånga upp familjens behov.

---

[6] Information på webbplats för vårdgivare: Barn som anhöriga - Vårdgivare (regionhalland.se)
[7] Stöd för mognadsbedömning: Bedöma barns mognad för delaktighet

Information och råd
Utförs av ansvarig hälso- och sjukvårdspersonal enligt lokala tillämpningar. Hälso- och sjukvården ansvarar för att barn och den anhöriga information om sjukdom och behandling samt att fånga upp barns frågor och behov. Barn ska göras delaktiga i det som sker och vårdpersonalen bör också uppmuntra den vuxne anhörige att prata med barnet om situationen samt skaffa sig en uppfattning om vilket stöd den vuxne anhörige behöver för att möta barnet i den aktuella situationen. Barn och anhörigas behov kan förändras över tid och därför bör regelbunden uppföljning göras.

Stöd
Utförs av personal med relevant kompetens enligt lokala tillämpningar. På denna nivå i modellen ska barnet och den anhörige få stöd att prata om familjens situation och om sjukdomen. Barnet bör också få möjlighet till stöd i att uttrycka sina upplevelser och med att ställa frågor liksom att den vuxne anhörige bör få stöd i att prata om sjukdomen med sitt barn. När en anhörig avlider ska familjen och barnet alltid erbjudas ytterligare stöd. Risk- och skyddsfaktorer hos barnet bör om möjligt identifieras.

Ytterligare stöd
I de fall barnet har behov av stöd utöver vad denna lagstiftning kräver, bör kontakt tas med annan särskild verksamhet utifrån barnets behov.

Ledningens ansvar

Respektive förvaltning ansvarar för att lokala tillämpningar utarbetas vid behov och att den regiongemensamma rutinen följs. I den lokala tillämpningen bör det framgå vilken funktion som gör vad samt en tydlig beskrivning kring de behov av kompenshöjande insatser som krävs för att modellen ska kunna fungera. Efterlevnad av rutinen bör följas upp genom att förvaltningen följer lämpliga indikatorer.

Utbildning

Kompetensutvecklingsbehovet bedöms av respektive chef och utbildning erbjuds i form av webbutbildningen *Våga fråga* (NKA) [8].

Dokumentation

Dokumentation sker i den anhöriges (patienten) journal [9] under sökordet *Minderåriga barn som närstående*, med underliggande sökord. Aktuell KVÅ kod DU055, DU056 och/eller DU057 [10] ska registreras om systemet möjliggör det. Dokumentationen ska innehålla:

- antal barn som finns i familjen
- barnet/barnens förnamn och födelseår
- familjeförhållanden och vem som tar hand om barnet/barnen när den vuxne anhörige är i behov av vård

[8] Utbildning på kompetensportalen: Barn som anhöriga - Våga fråga! (luvit.se)
[9] Regional rutin: Cosmic - Vårddokumentation
[10] KVÅ- koder: DU055, DU056 DU057

Om barnet uppvisar egna somatiska eller psykiska besvär som de behöver hjälp med definieras barnet själv som patient och dokumentationen ska då ske i egen journal. Beakta att tillgången till informationen i barnets journal vid vissa tillfällen kan behöva blockeras för vårdnadshavaren [11].

Samverkan och överlämningar inom sjukvården

När överlämning av patient sker mellan sjukhus, förvaltningar eller enheter, bör det säkerställas att information om barnet som anhörig uppmärksammats och dokumenterats enligt ordinarie rutin för överlämning. Lämpligen sker också en muntlig överrapportering till mottagande verksamhet där barn som anhöriga inkluderas.

Samverkan med andra aktörer utanför sjukvården

Hälso- och sjukvården ska enligt lag vid behov samverka med andra aktörer som är av betydelse för barnets tillgång till stöd när en förälder har det svårt. Andra aktörer kan exempelvis vara skola och socialtjänst.

Orosanmälan till socialtjänsten – barn

Om det finns en oro för att det anhöriga barnet riskerar att fara illa är alla som arbetar inom hälso- och sjukvården skyldiga [12] att upprätta en orosanmälan [13].

I situationer där föräldern avböjer information, råd och stöd till sitt barn ska en bedömning göras om detta medför misstanke om att barnet riskerar att fara illa. För mer information se Vid oro för barn - Vårdgivare (regionhalland.se)

Övrig relaterad information

Region Hallands vårdgivarwebb: Barn som anhöriga - Vårdgivare (regionhalland.se)
Nationellt kompetenscentrum för anhöriga: Anhöriga.se
1177: När en vuxen i din familj inte mår bra
Regional rutin: Barn och vårdnadshavares rättigheter i hälso- och sjukvården

[11] Regional rutin: Journal - Försegling och vårdnadshavares tillgång till barns journal via nätet
[12] Socialtjänstlagen (2025:400) 19 kap. 2 § SoL
[13] Regional rutin: Orosanmälan till socialtjänsten – barn

Uppdaterat från föregående version

2026-09-28
Omfattande uppdatering av avsnitt syfte och bakgrund: utifrån ändrad lagstiftning om utvidgning av målgruppen och barnets boende och varaktighet. Tillägg avseende vårdgivarens krav på rutin för tillämpning, definition av sjukvårdsverksamhet samt ansvaret att erbjuda information, råd och stöd.

Ändring av rubriker:
”Samverkan” ersatts med ”Samverkan och överlämningar inom sjukvården”. ”Överlämningar inom sjukvården” ersatts med ”Samverkan och överlämningar inom sjukvården”.
”Andra aktörer utanför sjukvården” ersatts med ”Samverkan och överlämningar inom sjukvården”. ”Relaterad information” ersatts med ”Övrig relaterad information”
”Relaterade länkar och nationell information” ersatts med ”Övrig relaterad information”